

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1.50

1925 augusztus 12 Szerda

Csuj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 184 szám

5685. Ab 22

Wells, vagy Macdonald?

Macdonald, a volt angol miniszterelnök, az angol független szocialisták vezére, Dulov városában beszéde keretében olyan érdekes kijelentéseket tett a szocializmus jelenéről és jövőjéről, melyek igen elgondolkoztatók nemcsak azért, mert eredetiek, hanem azért is, mert mintegy jellemrajzát adják annak a válságnak, mely korunk társadalmi törekvéseit is egyre jobban kezdi jellemezni. A köztudatba a szocializmus általában mint forradalmi ténykedés, mint forradalmi eszme ment át s a történelem is mintegy azt látszik igazolni, hogy az igazi, melyreható változásokat csakis a forradalmi erők tudta megteremtteni.

Annál érdekesebb tehát Macdonaldnak az a kijelentése, hogy a szocializmusnak ma már számolni kell a nemzetek tradicionális szokásaival és ellentéteivel s hogy azokat a szociális változásokat, melyeket Oroszország csak rombolás útján tudott elérni: meg lehet békés eszközökkel is teremteni. Nagyon valószínű, hogy Macdonald — akinek pedig becsületességéhez és jó szociálista voltához semmi kétség nem fér — meglehetősen egyedül áll ezzel a felfogásával a teoretikus szocialisták között. Sőt nagy honfitársának, a világhíró H. G. Wellsnek is egészen más felfogása van a jövő társadalom kialakulási lehetőségeiről, amennyiben számos művében annak a felfogásának ad kifejezést, hogy egy új világ megteremtése csakis szörnyű kataklizmán át lehetséges.

Bizonyos, hogy Macdonald nemes optimizmusához jó adag gyakorlati politikai érzék is járult, amikor a fenti kijelentéseket a munkástömegek előtt megtette. Ugy érezzük, hogy beszéde egy kissé az angol uralkodóosztályok fölé volt irányozva, azzal a szándékkal, hogy ezeket az osztályokat a történelmi szükségszerűség elkerülhetetlen folyamataira figyelmeztesse, arra, hogy az erőszak nélküli világtörvényszerűség elé ne feszítsék oda a maguk ellenálló erőszakát.

Macdonald egyike azoknak az igen szimpatikus szocialistáknak, akik a munkásság gazdasági törekvéseiben nem látnak öncélt, az élet anyagi biztonságát nem érzik föltétlenül kultúrforrásnak és végecélnak, akik a gazdasági felszabadulást csak eszközül tekintik egy magasabb, az élet mélységeihez és szellemi tartalmához közelítő hit felé. És ebben a törekvésben Macdonald tényleg fölülte áll korunk összes teoretikusainak és utópistáinak, akiknek legtöbbje a mai társadalmi igazságtalanságokat kizárólag gazdasági differenciákból eredőknek vallja és hirdeti. Ő az a férfi, aki szintetikus gondolatvilágával, kiegyensúlyozásra törekvő lelki berendezésével mintegy erkölcsi és szellemi revízióját teremtette meg a szocialista dogmáknak.

Nem valószínű, hogy az élet és a történelem Macdonald elgondolásait minden vonatkozásban igazolni fogja, mert hiszen a történelem néha egymással teljesen ellentétes erők foglalatosa kialakulásában éppen annyira része van az ellenszegülő, mint az előrelendítő energiáknak. Az eszmék maguk sem pattannak ki kézen Zeus homlokából: a korok hangulata, az erők játéka teremti őket s a gyakorlatban rendszerint csak azok valósulnak meg belőlük, melyek tudják élni az alkalmosságokat, vagy amelyek egyetemes érvénnyel bírnak. Valószínű tehát, hogy a Macdonald — mondhatni pacifista szocializmusának — csak hatvan százalékban lesz gyakorlati érvénye s elgondolásainak negyven százalékát a kifürkészhetetlen történelmi akarat egészen más uton fogja megvalósítani.

Amint a fizikai világban törvény az, hogy a meglévő energiákból semmi el nem vesztet,

legföljebb átalakulhat, úgy az eszmék világában, de főleg az élet, a társadalmi és egyéni sors útjain azok az erők maradnak állandóan felszínben, melyek eleve kialakították a mai társadalom képét. S ugy érezzük, hogy e tekintetben mégis inkább H. G. Wellsnek van igaza, aki a világ mai kaotikus, egymással homlokegyenest ellenkező irányúiban egy megiztító kataklizma magvát látja elvetve, aki ugyanis, mint művész, ugyanis mint tudós, mintegy intuitíve hallja a történelmi erők zugát s a maga látomásainak képsíkijába a társadalmi és emberi erők legborzasztóbbját is belekombinálja: az erőszakot. Wells az, aki elgondolásaival közelebb áll a misztikus öserökhöz, elevenebben érzékeli a történelem örvénylő sodrát, mely a maga céljainak megvalósításra való törekvése közben legtöbbször fűtyöl minden emberi

elképzelésre és elementáris erővel dobja felszínre azt az új világot, melyet az emberi elközelés ma legföljebb csak sejteni tud. Mindezenre szép és megható látvány, hogy végre Macdonald személyében elérkeztünk a szocialista dogmatika leegyszerűsítéséhez és új fényekkel való megvilágosításához; hogy egy nagy munkástömeg vezére ajkairól végre nem a meddő gyűlölet szavait halljuk felhangzani, hanem a hívő emberét, akinek az új világ szomjazása merőben etikai szükséglet, akinek törekvése a materiális igazságtalanságok kiküszöbölésére a legtisztább ideálmusból fakad. Macdonald által a szocializmus tana mintegy éterikus fényt kapott, célbeli átértékelést, amely egyenrangúnak látszik azokkal a misztikus erőkkel, melyek az emberiség hajnalán a vallásokat megteremtették. (s. l.)

Herbert Samuel Tirolban

(Bécs, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sir Herbert Samuel, Palesztina volt fő kormányzója, vasárnap reggel félkilenc órakor Innsbruckba érkezett. A pályaudvaron a város cionista helyi csoportjának vezetősége nevében Graubart Sigfrid elnök angol nyelven üdvözölte s többek között a következőket mondta:

— Innsbruck város cionistái kötelességüknek érezték, hogy a fő kormányzót és családját üdvözölgék, kellemes itt tartózkodást kívánjanak számukra és értésükre adják, hogy Innsbruckban olyan zsidók

lagnak, akik tanácsal és tettel szolgálatára állanak. Sigfrid Graubart ezután engedelmet kért, hogy a helyi csoport vezetőségének tagjait bemutassa. Majd a fő kormányzó szívélyesen válaszolt az üdvözlésre és megígérte, hogy a cionistaszervezet hivatalait meg fogja látogatni. Együttal megköszönte a cionistáknak, hogy üdvözlésére megjelentek a pályaudvaron. A bizottság hölgytagjai egy-egy csokrot nyújtottak át lady Samuelnek és leányának. A fő kormányzó és családja még aznap elhagyta Innsbruckot és Igls fürdőbe utazott tovább.

Bécs egész közlétele a kongresszus nyugodt lefolyásáért

A rendőrigazgatóság felhívása Bécs lakosságához. A kongresszus alkalmas Ausztria gazdasági krízisének megszüntetésére

(Bécs, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mindenképen jellemző, hogy Bécs városának minden illetékes hatósága és mindazon komoly körök, amelyek belátják az osztrák főváros gazdasági szempontjából a cionista kongresszus fontosságát, napról-napra igyekeznek a nyilvánosság előtt megnyugtatón a kongresszus résztvevőit, másfelől Bécs rendszerető polgárságát.

Ujabbán a bécsi rendőrigazgatóság adta ki a következő hivatalos nyilatkozatot:

Az Alsóausztriai Iparegyesület, a bécsi Kereskedők Egyesülete, az Osztrák Szállótulajdonosok Grémiuma, a Vendéglősök és Kávésok Szövetkezete a cionista kongresszus megnyitása előtt, különösen a nemzeti szocialista részről megnyilvánuló agitáció nyomán, beadványokat intéztek a rendőrigazgatósághoz. Ezekben a kongresszus nagy jelentőségét, különösen idegenforgalom tekintetében méltányolják és rámutatnak az üzleti világnak a kongresszussal kapcsolatos nagy érdekeire. Azt a kívánságukat is nyilvánították, hogy a közbiztonsági hatóságok védjék meg a kongresszus zavartalan menetét. Az egyik beadvány hangsúlyozza, hogy a cionista kongresszus, amely az idegen államok jobb elemeit hozza Ausztriába, alkalmas arra, hogy a most uralkodó gazdasági stagnációt és gazdasági krízist megszüntesse, emellett azonban Ausztria és fővárosa számára, amely annyira az idegenforgalomra és az ezzel kapcsolatos idegen tökebeözönlésre van berendezve, értékes összeköttetéseket teremthet a jövőben. Nemcsak a közgazdasági életnek azon tényezői, amelyek közvetlen kapcsolatban vannak az idegen forgalommal, mint a hotelek, vendéglők, kávéházak, mulatóhelyek, nemcsak a kiskereskedők látják ennek a hasznát, hanem Ausztria egész közgazdasága. Annyira rá vagyunk utalva egész közgazdasága, hogy valósággal bűn volna, ha bármiféle módon is nem ragadnánk meg

minden alkalmat arra, hogy az idegeneket idevonzzuk. Az osztrák közgazdaság vitális érdeke ez, amely előtt politikai, nemzeti és osztálykérdéseknek el kell tűnniök.

Ezen felül érdeke az országnak, hogy — különösen a nyugati országokból jövő idegenek — lássák Ausztriának azt az őszinte igyekezetét, amellyel régi nivójára akar emelkedni. Az idegenekkel való jó bánásmód és vendégszeretet egyedül alkalmas arra, hogy Ausztria kiemelkedjen a megvetés és bizalmatlanság atmoszférájából.

Bécs egész kereskedelmi világa reméli, hogy a kongresszus tanácskozásai egyben jelenteni fogják az ország közgazdaságának javulását. Ha azonban ez a kongresszus bármilyen tekintetben is megzavartatnék, bizonyos, hogy ez a város tekintélyét és méltóságát évekre aláássa.

Egy másik beadvány hangsúlyozza, hogy felelőtlen dolog lenne, ha az utolsó évek rossz üzleti életét egy ilyen kínálózó alkalommal nem javítanánk fel. Nem szabad megtörténnie, hogy Bécs egy politikailag nyugtalan és az idegenek számára ellenszenves város hírére. Még sajnálatosabb lenne, ha a kongresszus résztvevői zavar esetén egy Ausztria-ellenes propaganda terjesztőivé válnának.

A bécsi rendőrigazgatóság mint a rend és nyugalom fentartására törvényesen hivatott hatóság annál is inkább elegendő fog tenni azon testületek kívánságának, amelyek Bécs lakosságának termelő és kereskedő világát reprezentálják, minthogy kötelessége nemcsak a kongresszus résztvevőinek személyes védelmét el látni, hanem hozzá kell járulnia a város lakossága jogos érdekeinek istápolásához, meg kell ővnia Bécs és Ausztria jóhírnevét. A rendőrség nagyarányu előkészületekkel fog igyekezni azon, hogy ez a kongresszus zavartalan lefolyásu legyen.

A rendőrigazgatóság ismételtén a bécsi lakosság egészséges béke- és rendszeretetére apellál.

Anglia bevonul a német nehéziparba és megváltoztatja a versaillesi szerződést

A Ruhrvidékről kivonuló francia csapatok helyébe londoni tőrszedeügnökök léptek. Franciaország a válaszulon

Arnold Rechberg ismert német nagyiparos, aki már hosszabb idő óta propagálja a német francia megegyezést, a napokban ismét cikket írt ennek érdekében. A cikk egyidőben jelent meg a párisi „Eclair” című lapban és a bécsi „Neues Wiener Journal”-ban.

Anglia a világháborúban meg akarta akadályozni Németország ipari fejlődését, mert a német ipar versenyétől féltette. Azt akarta, hogy ennek érdekében a francia nemzet is feláldozza magát. Soha sem akarta azonban Anglia azt, hogy Franciaország a világháború segítségével önálló és az európai kontinensen domináló nagyhatalom legyen. Most azonban már Anglia is belátta, hogy Franciaország az utóbbi évek alatt, különösen Németország teljes lefegyverzése következtében egyike lett Európa legerősebb katonai országainak s ezért hirtelen most feléje irányítja tekintetét. Titokban azonban Anglia soha sem fogja megbocsátani ezt a francia elöretörést.

Figyelmeztetnem kell arra, hogy

Angliában jelenleg kétmillió munkanélküli van.

Londonban már belátták, hogy a német ipart nem szabad teljesen megbénítani, mert Németország, a nagy konkurrencia mellett, egyik legjobb vevője volt az angol áruknak. Az angolok már már beletörődtek abba, hogy a német ipar új életre fog kelni, de ezt olyan formában képzelik el, hogy ebben a restaurációban ők is részesedjenek. Éppen ezért az angolok most ugyanazt a gondolatot vetik fel, amelyet 1919-ben lanszíroztak.

Még alig ürítették ki a franciák a Ruhrvidéket, az angolok már is megvásárolták a Deutsch-Luxemburg ipari koncern részvény többségét.

Ezen a részen keresztül megnyílik az út az angolok számára a német nehézipar felé. Az angol-német ipari szövetség, amelyet Philipp Dawson propagál, kezd megvalósulni.

Mint hogy a versaillesi szerződés győzők és legyőzöttek között kötött és mint hogy éppen az angolok dolgozták azt ki abból a célból, hogy a német ipart eltiporják, de mint hogy ez a szerződés most már, tekintettel arra, hogy az angolok részesedést vállaltak a német usgyiparban, maguknak az angoloknak is árt,

Londonban mindgyakrabban hallani arról, hogy a versaillesi békeszerződést elteszik az utból.

Nem volna-e már most célszerű, ha Franciaország ahelyett, hogy engedné magát az angoloktól az orránál vezetni, megragadná az alkalmat egy nagyarányú politikai akcióhoz?

A következőket javaslom:

1. A versaillesi békeszerződést legalább is annyiban, amennyiben Franciaország és Németország viszonyát szabályozza, egy közös megállapodáson alapuló megegyezés váltása fel.

2. Hozzák létre a francia-német ipari szövetséget. A francia és német Káli-ipar kartellje már megalakult. Ugyancsak lerakták az alapját a német nehézipar kartelljének. Tárgyalások folynak a francia és a német vegyipar között is. Mihelyt tehát ezek a nagy kartellek: a) káli, b) vasipar (francia vas, német szén), c) vegyi- és szövetipar véglegesen létrejöttek, egy legalább harminc évig tartó együttműködés alakul ki a két kormány között.

3. Francia-német katonai szövetség. Franciaország és Németország kölcsönösen biztosítják egymás határait minden harmadik oldalról jövő támadás ellen. Egy legfőbb vezérkart kellene létesíteni, amelynek felügyeleti joga

volna úgy a francia, mint a német csapatok fölött.

4. Jótételek. A Dawes-terv továbbra is érvényben maradna. Ha azonban a szerződő államok úgy látnák, hogy helyette kedvezőbb

Szíriában helyreállt a rend

(Páris, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sarail tábornok ma közölte a kormánynyal, hogy Szíriában a rend helyreállt. Cáfolja a tegnapi híreket, amelyek a szerdai veszteségekre vonatkoztak. A tábornok szerint a franciák csupán néhány sebesültet vesztek. Eszranál teljes nyugalom van. A druzok nem lépték át a határt. Sarail tábornok végül elismeréssel emlékezik meg az angolok barátságos magatartásáról.

Trockij szanalási kölcsönt kért Amerikától

Amerikai kölcsönrel akarják az orosz mezőgazdaságot mechanizálni

(Newyork, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „United Press” moszkvai tudósítója beszámolt a folytatott Leo Trockij-jal, a szovjetországi legfőbb népgazdasági tanács elnökével, Szovjetország gazdasági újjáépítéséről. Trockij kifejtette, hogy a külföldi, különösen az amerikai tőke segítheti Oroszországot talpra.

Oroszországnak jelenleg két feladata van — mondotta Trockij — a mezőgazdaság mechanizálása és az ipari tőke megújítása. Mind a kettőhöz szükséges az amerikai kölcsön, amelyet fedezze az újfajta módszerek alkalmazásával előálló felesleg. Oroszország és Amerika együttműködésének feltételei kedvezőek, Amerika azonban alaptalanul fél attól, hogy a moszkvai politikusok forradalmat készítenek elő. Ez akadályozza meg az együttműködést. A szovjetkormány az amerikai iparnak kereskedelmi előnyöket és olyan monopóliumokat ajánl, amelyek kiegyenlítően hatnak és az amerikai standardizáló törekvéseket is támogatják.

Ez a nyilatkozat, amely Trockij első hírlapi nyilatkozata, amióta a Kaukázusból visszérkezett, nagy feltűnést keltett, mivel arra

megállapodásokat lehet létesíteni, ebben az esetben a rigorózus szabályokat barátságos megegyezéssel kell helyettesíteni.

Nem tudom, vajon akad-e francia politikus, aki ezt a javaslatot magáévá teszi. Ha nem akadna, ez csak annyit jelentene, hogy

Franciaország magáramarad és Németország ismét azzá a félelmetes ipari államná fog fejlődni, amilyen a világháboru előtt volt

— ezuttal azonban szövetségben és teljes egyetértésben, sőt társas viszonyban Angliával.

Trockij szanalási kölcsönt kért Amerikától

Amerikai kölcsönrel akarják az orosz mezőgazdaságot mechanizálni

vall, hogy nagy kísérletek indulnak meg Oroszország részéről az amerikai tőkének odavonzására. Trockij nyilatkozatait nyomatékosan teszi, hogy sok amerikai pénzember érkezett az utóbbi időben Moszkvába. Trockij interjúja politikai körökben is nagy visszhangot keltett. Hivatalos helyen kijelentik, hogy Trockij által kért újjáépítési kölcsönt mindaddig lehetetlen megadni, míg újra helyre nem állítják a diplomáciai kapcsolatokat Oroszország és az Egyesült-Államok között. Az ebben az irányban megindult munkát megakasztotta Oroszországnak a kínai kérdésben elfoglalt magatartása. Coolidge elnök jöllehet meg van győződve a szovjet konszolidálásának szükségességéről, elhatározta, hogy mindaddig vár a diplomáciai kapcsolatok helyreállításával, míg a távolkeleti kérdés nem tisztázódik.

A hivatalos körök egyébként független forrásokból megerősítik Trockij ama nyilatkozatát, hogy az orosz mezőgazdaság és ipar helyzete javult és rámutatnak arra, hogy Oroszország amerikai exportja az idei év első hat hónapjában elérte a tavalyi egész exportmenyiséget, sőt azt valamivel felül is multa.

Uj helyszíni szemlét tartottak a kioszki rejtély ügyében

Rövidesen törvényték elé kerül a Boeriu-ügy

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két hete elmúlt már, hogy a sétatéri kioszokban eldördült egy revolver, amelynek golyója Nussbaum Mór tövisi kereskedőnek kioltotta életét. Két hét alatt a hatóságok a legerélyesebb munkát fejtették ki, hogy kideríthessék, hogy a kioszokban eldördült revolver golyóját Nussbaum, vagy a gyanúsított Boeriu doktor keze irányította-e. Dacára a hatóságok megfeszített munkájának, a bonyolult ügyet két hét után is a titokzatosság homálya fedi.

Jelentette már az Uj Kelet, hogy olyan momentumok merültek föl Boeriu doktor személyét illetőleg, amelyek gyanúsá teszik a fiatal orvos szerepét és ezért a hatóságok Boeriu doktort letartóztatták. Az ügyészség letartóztatási végzését a vizsgálóbíró, a vád tanács, valamint az ítélőtábla is helybenhagyta. A vizsgálat során egymásután merültek fel az öngyilkosság és a gyilkosság mellett szóló bizonyítékok úgy, hogy a hatóságok, dacára annak, hogy Boeriu dr. az ügyészség fogházában van, az ügy teljes tisztázása végett még mindig kutatnak úgy Boeriu, mint Nussbaum előléte után.

Dr. Román Valér, Boeriu doktor védője, az ítélőtábla további fogvatartást elrendelő határozata után kérést adott be az ügyészséghez, amelyben kéri, hogy védené érdekében tartssanak még egy helyszíni szemlét és hallgassák

ki újra a tanukat, mert az eddigi kihallgatások alkalmával annyi mentőkörülmény szől védené mellett, hogy az újabb vizsgálat alapján az ügyészség saját maga rájön a vád alaptalanságára és be fogja látni azt, hogy védené ellen csak a véletlen esküdtött össze és ezeken a véletlen valószínűségeken alapszik az egész vád és ezért Boeriu doktort szabadlábra fogják helyezni.

Dr. Román Valér kérésének helyt adott a kolozsvári ügyészség és ma délelőtt 11 órakor dr. Dunca vizsgálóbíró, valamint dr. Nistor ügyész egy újabb helyszíni vizsgálatot tartottak és egyuttal megkezdtek az ügyben szereplő tanuk újbóli kihallgatását.

A kihallgatások során Takács Mária mosogatóleány, aki a rendőrség előtt is terhelő vallomást tett Boeriu doktor ellen, a mai kihallgatáson is fentartotta azon állítását, hogy amikor a lövés zajára kirohant, Boeriu dr. kezében látta a revolvért, amit az a fal kiálló párkányára helyezett. Kimpian Juon, a Kioszk vendéglő egyik alkalmazottja, a mai újabb helyszíni szemlénél vallomástételre jelentkezett és elmondotta, hogy a kérdéses éjjelen, mikor már zárni készültek a Kioszokot, lövés zajára lett figyelmes, majd mikor odarohant, ahol a lövés eldördült, látta, amit az előbbi tanu is megerősít, hogy Boeriu dr. a fal párkányára helyezi a revolvért. Arra viszont nem tud vissza-

emlékezni, hogy a nyek között került a hogy Boeriu dr. Nus fegyvert, de ezt ő ne Az ügyészség to latot, egyben dr. Du az ügyben szereplő o amely előreláthatólag igénybe venni.

Munkatársunk m Román Valér irodájá

Egész Putnamegy nagyhatásu nyil

(Bucuresti-Bukar Kelet tudósítójától.) szemita agitáció, amely vált Focsani, komoly mányt. A kormány helyre akarja állítani kusabb eszközökhoz ny

Tegnap értekezlet amelyn elhatározták, Putna-megyét en kibír erről szóló miniszterta meg is jelent a „Mon kezés csupán két pont a kormány elhatáro Putna-megyében kil annak keresztülvitelvé ügyminisztériumot bizz Amikor az erről s Official”-ban megjelent hoz kéréte a sajtó ké előttük, mik tették s ilyen rendszabalyokhoz

A régi letékes helyről inform letet hirdető agitátor, gyobb rendzavarásnál pontjává akarják avat dásoknak és fajgyűlök a kormány nem fog alatt s a törvény al torló intézkedéseket előforduló rendzava Nincs oly felelősségé hasonló atrocitásokat

Ha tekintetbe könnyen hevülő, lobba boru által hátrahagyot látjuk azt, hogy az ag ifjuság érzelmeit, egy leple alatt arra töreke és agitációk segítségé jában felforgassák.

Mondom, erősz mert ennek a mozgalo nek meg egy propagat állanak meg a megszo engedett propagandaes indirekt uton arra kés zavaró és erőszakos te nemzeti érzelm átvált mussá, amelynek törő revolverdörrenések a k lattal látjuk, hogy azo hivatta, hogy a törvé dessék jövendőbeli bűnbe esnek annak m jövendőbeli terjesztői lenségeknek és az ana

Mik azok az ér állítják e mozgalom ve ményei? Tudjuk azt, fajgyűlöletnek és az e által tudjuk azt, hogy állapota bizonyos szem moly és vigyázatos po annyian látjuk és kér hogy hol és mikor old szakoskodás, tüntetésé más hasonló atrocitásc A románizmus előhal azt kérдем, hogy m

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó-gyár Cluj
Szövőgyárak és kereskedők figyelmébe!
Festünk szintarióan bármilyen színre pamut, gyapju és mű-
selyem ronlat. Fonalfehérités. Kereskedőknek adjusztálva.
Nagybani festésnél árendemény! 500

íteni, ebben az
barátságos meg-

francia politikus,
teszi. Ha nem
ene, hogy

d és Németor-
etes ipari ál-
en a világhá-

en és teljes egyet-
a Angliával.

zölte a kormány-
k a szerdai vesz-
esültet veszettek.
nok végül elisme-

ikától

chanizálai

indulnak meg
zai tőkének oda-

ait nyomtatékosá
zember érkezett

Trockij intervjuja
szhangot keltejt.

gogy Trockij által
laddig lehetetlen

m állítják a di-
osország és az

z ebben az irány-
akasztotta Orosz-

elfoglalt maga-
et meg van győ-

sának szükséges-
adaddig vár a di-

llitásával, míg a
ódik.

ént független for-
ama nyilatkoza-

ság és ipar hely-
ra, hogy Orosz-

idei év első hat
gész exportmeny-
ül is multa.

.....

digi kihallgatások
mény szól véden-
gálat alapján az

vád alaptalan-
gogy véden-
össze és ezeken a

apszik az egész
zabadiábra fogják

.....

ek helyt adott a
élelőtt 11 órakor

mint dr. Nistor
izsgálatot tartot-

z ügyben szereplő

.....

ács Mária moso-
tt is terhelő val-

ását, hogy amikor
riu dr. kezében

fal kiálló park-
n, a Kioszk ven-

re jelentkezett és
éjjelen, mikor már

lövés zajára lett
ant, ahol a lövés

bi tanu is meg-
parkányára he-

.....

.....

.....

emlékezni, hogy a revolver milyen körülmé-
nyek között került a gyanúsított kezébe, lehet,
hogy Boeriu dr. Nuszbaum kezéből vette ki a
fegyvert, de ezt ő nem látta.

Az ügyészség tovább folytatja a vizsgá-
latot, egyben dr. Duca vizsgálóbíró megkezdte
az ügyben szereplő összes tanuk kihallgatását,
amely előreláthatólag három teljes napot fog
igénybe venni.

Munkatársunk ma délután felkereste dr.
Román Valér irodáját, ahol Román alér távol-

Tatarescu miniszter filippikája az antiszemita mozgalom ellen

**Egész Putnamegyében kihírdették az ostromállapotot. Tatarescu miniszter
nagyhatású nyilatkozata a sajtónak. Szerinte a szovjetek szítják a romániai
antiszemita mozgalmat**

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 11. Az Új
Kelet tudósítójától.) Az új erővel fellángolt anti-
szemita agitáció, amelyet főfészke a már hírhedt
vált Focsani, komoly lépésekre készítette a kor-
mányt. A kormány ezúttal ugylátszik őszintén
helyre akarja állítani a rendet, mert a legdrasztiku-
sabb eszközökhöz nyúlt.

Focsaniban kihírdették az ostromállapotot

Tegnap értekezlet volt a belügyminisztériumban,
amelyen elhatározták, hogy Focsaniban és egész
Putna megyében kihírdetik az ostromállapotot. Az
erről szóló minisztertanácsi határozat tegnap már
meg is jelent a „Monitorul Oficial”-ban. A rend-
kezés csupán két pontot tartalmaz, amely szerint,
a kormány elhatározta, hogy Focsaniban és
Putna-megyében kihirdeti az ostromállapotot,
annak keresztülvitelével a hadügy- illetve a bel-
ügyminisztériumot bizza meg.

Amikor az erről szóló rendelkezés a „Monitorul
Oficial”-ban megjelent, Tatarescu miniszter maga
hoz kérte a sajtó képviselőjét, hogy nyilatkozzon
előttük, mik tették szükségessé, hogy a kormány
ilyen rendszabályokhoz nyuljon.

A régi és az újfajta nacionalizmus

— A kormányt — mondotta Tatarescu — il-
letékes helyről informálták, hogy néhány fajgyűlö-
letet hirdető agitátor, akik főszereplők minden na-
gyobb rendzavarásnál, Focsanimegyét kiinduló
pontjává akarják avatni a különböző erőszakosko-
dásoknak és fajgyűlöleti izgatásoknak. Ezt azonban
a kormány nem fogja megengedni semmi szin-
alatt s a törvény által előirt leghigorubb meg-
torló intézkedéseket fogja alkalmazni a netalan
előforduló rendzavarások megakadályozására.
Nincs oly felelősségérzettel bíró kormány, mely
hasonló atrocitásokat megengedne.

— Ha tekintetbe vesszük a román ifjúság
könnyen hevülő, lobbanékony természetét és a há-
boru által hátrahagyott érzelmi zavarokat, tisztán
látjuk azt, hogy az agitátorok, kihasználva a román
ifjúság érzelmeit, egy kultur- és nemzeti mozgalom
leple alatt arra törekednek, hogy erőszakoskodások
és agitációk segítségével a békét és a rendet alap-
jában felforgassák.

— Mondom, erőszakoskodások és rendzavarások,
mert ennek a mozgalomnak a vezetői nem eléged-
nek meg egy propagandának a kifejtésével és nem
állanak meg a megszkott és törvény által is meg-
engedett propagandaeszközöknél, hanem direkt és
indirekt uton arra készítetik a tömeget, hogy rend-
zavaró és erőszakos tetteket vigyen véghez. A régi
nemzeti érzelmek átváltoztak egy újfajta nacionaliz-
musra, amelynek törött ablakok, bevert fejek és
revolverdörrenések a következményei. Nagy sajná-
lattal látjuk, hogy azon ifjaink, akik arra vannak
hivatva, hogy a törvénynek tiszteletbentartását hir-
desék jóvendőbeli életpályáikon, uton, utfélen,
bűntudatban esnek annak megszegése által. És a kultura
jóvendőbeli terjesztői nem mások, mint a rendet-
lenségnek és az anarchiának terjesztői.

Atrocitások nem oldják meg a szociális problémákat

— Mik azok az érdekek, amelyek szolgálatjukba
állítják a mozgalom vezetőit? — és mik az ered-
ményei? Tudjuk azt, hogy népünk nem barátja a
fajgyűlöletnek és az erőszakoskodásoknak. Midazon-
által tudjuk azt, hogy nemzetünknek mai szociális
állapota bizonyos szempontokból nézve nagyon ko-
moly és vigyázatos politikát követel. Mi ezt mind-
annyian látjuk és kérdem bármely jóhitű embertől,
hogy hol és mikor oldotta meg véglegesen az erő-
szakoskodás, tüntetések, a közök megrogálása és
más hasonló atrocitások a szociális problémákat?
A románizmus előhaladásáról beszélnek... Most
azt kérdelem, hogy mennyivel haladt ezen érdek

létében helyettese, dr. Domsa ügyvéd fogadta.
Domsa dr. munkatársunk kérdésére kijelentette,
hogy az újabb helyszíni vizsgálat, amitől ők
Boeriu ártatlanságának beigazolását remélik, fő-
leg azért történt, hogy vagy kiderüljön az or-
vos ártatlansága, vagy pedig a sétatéri kioszk
rejtélye mögött záruljanak le a hivatalos akták
és fejlődjön be a vizsgálat, hogy a törvény-
szék az ügyet rövid időn belül tárgyalásra tűz-
hesse ki és majd a bíróság tagjai fogják ki-
mondani az utolsó szót.

azóta előre, amióta az egyetemi fiatalság ahelyett,
hogy küldetését teljesítene, különböző agitációkba
és rendzavaró tüntetésekbe vegyül? A könyvtárak
üresen állanak, hasonlóan a laboratóriumok és
chelyett az utcák és a kávéházak telnek meg.
Ez az eredménye ezen akciónak, mely ha tovább
folytatódik, tönkreteszi az államnak a külföld
előtti tekintélyét és alássa az országban a
tekintélyeket. Ezen agitációk és rendzavarások
háta mögött nemzetünknek csakis ellenségei áll-
hatnak, akik lesik azt a pillanatot, hogy a
zavargások leple alatt majd könnyen és zavar-
talanul haladjanak titkos államellenes céljaik
felé. Tehát a zavargások vezetői akarva, nem akarva,
ezen ellenségeinknek a szolgálatába állanak.

A szovjet ügynökei szítják az antiszemita mozgalmat

— Mint az ország rend és biztonsági hivatalá-
nak főnöke kijelentem azt, hogy a harmadik inter-
nacionálisnak ügynökei azok, akik indirekt uton
idézék elő a zavargásokat, antiszemita karakterrel.
A balkáni államok titkos kommunista titkárságának
egyik jelentése kezdem közbe került, amelyben világ-
osan fel van tüntetve, hogy a tatar-bunari me-
rénylet ki kell nyissa szemünket a romániai álla-
potokra: „A földhöz jutott parasztság — írja a
memorandum — rossz eszköze a bolsevizmus-
nak, a munkásság passzív és készületlen, a had-
sereg a tiszték kezeiben van, tehát egyedüli
eszköz egy forradalom előidézésében egy erős
antiszemita agitáció lehet, amely az országot
két pártra szakítaná és könnyen utat nyitna
a forradalomnak. Erre Románia területe kivá-
lón alkalmas.”

— Ehhez hozzájárul az a tény, hogy a bécsi
nemzetközi kommunista szervezet megparancsolta a
romániai kommunista szervezeteknek, hogy járuljon
hozzá az antiszemita-mozgalomnak minden jelensé-
gehez, úgy mint az utcai zavargásoknak és izgassa

Az egyházakra vonatkozó törvényjavaslat teljes autonómiát biztosít az egyházaknak

**Lepadatu miniszter nyilatkozta az érettségi tanfolyamokról
és a mezőgazdasági kamarai választásokról**

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 11. Az Új Kelet
tudósítójától.) Lepadatu miniszter ma nyilatkozatot
adott a „Rapid” távirati iroda munkatársának,
melyben többek között kijelenti, hogy a kormány
mindent elkövet az iránt, hogy a mezőgazdasági ka-
marák ne térjenek el eredeti rendeltetésüktől. Ezen
cél elérését szolgálja azon igyekezet, hogy a választá-
sok közös listán történjenek. A kormány többiben
kijelentette, hogy kész együttműködni azokkal, akik
az ország konszolidációján akarnak dolgozni. A mi-
niszter reméli, hogy a mezőgazdasági kamarai vá-
lasztások ügyében létrejött egyezségek a politikai
életben is kedvezően éreztetni fogják hatásukat.

Ezután a felekezeti törvényjavaslatról nyilatko-
zott a miniszter.

— A felekezeti törvényjavaslat — mondotta —
teljesen készen van, melyet egy előzetes javaslat
alapján készítettem el. Ezt az előzetes javaslatot
tudvalevőleg megküldtem minden egyháznak és az
észrevételük és kívánságaik figyelembevételével ön-
töttem a javaslatot végleges formába, melyet a
minisztertanács már jóvá is hagyott. Törvény is
lett volna még az elmúlt parlamenti ülészakban,
azonban az ellenzék obstrukciója ezt a javaslatot is
megakadályozta. Az őszi ülészakon elsőők között
lesz beterjesztve, először a szenátusnak, azután pe-
dig a kamarában.

— Meggyőződésem, hogy a javaslat kielégíti az

egymás ellen a román és zsidó lakosságot. Mind-
ezekből látható, hogy a harmadik internacionálé
jólismert taktikája előtt állunk. Azt is látjuk, hogy
az antiszemita-mozgalom sem más, mint egyik esz-
köze a bolsevik propagandának. Tehát határozottan
kijelenthetjük, hogy az antiszemita terjesztői
tudatosan, vagy nem tudatosan cinkosai nemzetünk
ellenségeinek. S az az antiszemita mozgalom, mely soro-
zatos erőszakoskodásokkal és rendzavargásokkal
párosul, nem más, mint a bolsevizmusnak elő-
hírnöke.

Itt a veszedelem!

— Itt a veszedelem! Ezen mozgalomnak a
paralízására minden ember, akiben van felelősség-
érzet, segítség kell nyuj'son. A higgadtabb fia-
talság — hisszük, — hogy meg fogja tudni tar-
tani könnyen azokat a rendeleteket, melyek a rend
fentartásáért lettek életbeléptetve. Azonban az ő
háta mögött sokan vannak azok a fiatal emberek,
akik azt hivatkoznak, hogy hazájuk érdekében cselekszenek,
öntudatlanul eszközei ellenségeinknek. A legszigo-
rubb rendelkezéseket léptetjük életbe, hogy azon
egyéneket, akik egy kis népszerűségért feláldozzák
jóérzéseiket és a fiatalságot rendzavarásra készítik,
a törvény értelmében megbüntessük. Itt az ideje,
még nem késő, hogy ezen fiataloknak odakiáltunk:
Álljatok meg! Senki sem akarja egy generáció ideá-
lizmusának szárnyát szegni. Azonban a mai nemze-
deknek a jelszava nem lehet más, mint amelyet
Nicolae Jorga mondott egyik előadása alkalmával:
„Nem gyűlölök egy népet sem és nem szeretem
csak az én nemzetemet.” Ez az idézet mindent
megmond és ez elég. A mi magaviseletünket ille-
tőleg, szükségtelen kijelentem, hogy mi meg fog-
juk tenni kötelességünket és mindenki kötelességét:
nem fogjuk hagyni azt, hogy bárki is meg-
mérgezze az országnak a lelkét és a közbékét
felborulással fenyegetse.

Százötven Cornéli

Bucuresti, augusztus 11. Az antiszemita moz-
galom elfojtására ma délután újabb értekezlet volt,
amelyen Tatarescu kívül Munteanu tábornok,
hadügyi államtitkár és Putna-vármegye prefektusa
is résztvettek. Elhatározták, hogy a rend fentar-
tását Focsaniban a katonaság hatáskörébe utalják
át. Szigorú ellenőrzés alá veszik a városba érkező
idegeneket, ugyszintén azokat is, akik ezután a vá-
rosba érkeznek. A várost idegen, térparancsnok-
ság engedélye nélkül, el nem hagyhatja. Azokat a
gimnáziumi tanulókat, akik antiszemita utcai de-
monstrációkban, vagy kereszténység-ellenes akciói-
ban résztvesznek, kiiltják az ország összes is-
kolából.

Ezek az intézkedések különösen azért váltak
időszerűvé, mert a hatóságoknak tudomására jutott,
hogy a foksani antiszemita liga 150 gyermeknek
Corneliu és Cornelia névre való átnevezését ter-
vezi és ezt az alkalmat arra akarta felhasználni,
hogy a várost újabb antiszemita excesszusok szín-
helyévé tegye.

Százötven érdekelteket, amennyiben annak keretein be-
ül minden felekezethez megadatik a lehetőség
hogy szellemi, erkölcsi és materiális érdekeit bizto-
sítsa megfelelő szervezetek révén. Respektálja az
egyházak eddigi tradicionális jogait és figye-
lembe veszi az új kor követelményeit is. Biztosítja
teljes autonómiájukat.

Külön törvényjavaslat fogja szabályozni a klérus
fizetését és az egyházak állami szubvencióját. Az
elv az, hogy a segélyek arányban kell hogy legyen-
nek az egyházak taglétszámával, valamint az egyes
egyházak gazdasági viszonyaival. Ez a törvényja-
vaslat is még az ősszel tető alá kerül. A patri-
archatus felállításáról, az ortodox egyházakra vo-
natkozó törvényekkel és a most tető alá kerülő
két törvényvel be is fejeződik az állam és egyhá-
zak közötti viszony rendezése.

Az érettségi tanfolyamokra vonatkozólag
részletesen tájékoztattam magam és megállapítottam,
hogy egy ilyen tiltó rendelkezés nem is létezik.
Sőt a kolozsvári inspektorátus maga kérte a minisz-
tériumot, hogy engedélyezze a tanfolyamot. A mi-
niszterium csupán két feltételt kötött ki és pedig,
hogy a tanfolyam tanárai ne lehessenek azok, akik
tagjai a vizsgáztató bizottságoknak és hogy a
szegény tanulók egy részét tandíjmentesen készítsék
elő ezekre a vizsgákra.

Cluj
Telefon
5 0 0

A magyarországi numerusz klauzusz halálra van ítélve

Drózd Győző nyilatkozata az utódállamok gazdasági konföderációjáról

(Pozsony, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Drózd Győző, magyar képviselő, aki a legszörnyűbb fehér terror idején is bátran emelte fel szavát a demokrácia, a népek megértése érdekében és a nacionalista túlzások ellen, Csehszlovákiába érkezett, ahol az Uj Kelet tudósítójának alkalma volt a kiváló politikussal az aktuális magyar és általános kelet-európai problémákról beszélgetést folytatnia. Drózd Győző a következő érdekes nyilatkozatot tette munkatársunk előtt:

— Az utolsó tíz esztendő, valamint Amerikának rövid múltja igazolta, hogy a nacionalista és imperialista kapzsiság végül is tragédiába sodorja az emberiséget. A népek boldogulásának alapfeltétele tehát, hogy a végletekbe száguldó nacionalizmust és imperializmust meggátolja.

Tagadhatatlan, hogy a világháború összetört 3 imperializmust, de ugyanakkor életre keltett tíz új nacionalizmust.

A béke 6-ik esztendejében sem jutottak annyira a szembenálló nacionalista államok, hogy örökös és praktikus kereskedelmi szerződésekkel igyekeznének megkönnyíteni adófizető polgáraiknak borzalmas helyzetét. A Duna-medencéje körül buslakodó népeknek gazdasági egybekapcsolása nem késhet tovább.

Ezeknek a nacionalista egységeknek az Egyesült Államok példáját kell követniök és hogy valaha véglegesen megbékélhessenek, egyelőre minél hamarabb meg kell tenniök az első lépést, azaz olyan kereskedelmi szerződést kell kötniök egymással, amely ezen geográfikailag egységes földdarabon a gazdasági vérkeringést egységessé teszi.

Az örökös, reális, elfogultság és gyűlöletmentes szellemben megkötött kereskedelmi szerződéseket tovább nem nélkülözheti sem az osztrák, sem a csehszlovák, sem a román, sem a délszláv, de a magyar nacionalizmus sem.

Bizonyára ismeretes, hogy a nagy magyar Alföld gyümölcsét és kertészeti termékeit, amit pazar bőséggel ontott ki magából ebben az esztendőben az áldott magyar róna, a kereskedelmi szerződések hiánya miatt nem tudtuk értékesíteni.

Saját konzervünkbe fulladhatunk, mert a pár kilométernyire lévő szomszédállamok, vagy egyáltalában nem engedték területükre az olcsó magyar gyümölcsöt és zöldségféléket, vagy pedig olyan nehézségeket támasztottak, hogy száz és száz milliárdot kitevő érték pusztult el itthon.

Munkatársunk arra a kérdésre, hogy a magyar legitimista-mozgalom mennyiben áll útjában a szomszédállamok gazdasági és politikai közeledésének, Drózd Győző a következő nyilatkozatot tette:

— Tagadhatatlan, hogy a magyar legitimisták az utóbbi időben túlságosan hangosak. De ez ne tévessze meg a szomszédállamokat, mert a magyar mágnásokon, aulikus zsenitiken és néhány feltűró tisztviselőn kívül nincs dolgozó ember az országban, aki a Habsburgok uralmát visszavívja.

A legitimisták gyülekezései és mozgolódása csak blöff, amit a magyar kormány bizonyára csak azért néz el, mert annak jelentéktelenségéről ő maga van legjobban meggyőződve. A magyar nép többsége nem legitimista, de meg vagyok győződve arról, hogyha az államforma kérdését titkos szavazással akarnák megoldni, a lakosság 90 százaléka a köztársasági államforma mellett döntene.

— Hiszi-e képviselő ur, hogy meg fogják szüntetni a numerusz klauzuszot?

— Nemcsak hiszem, hanem bizonyosnak tartom, hogy még egy olyan választást nem csinálhatnak Magyarországon, amelyben a numerusz

Fundatia Culturala „Principele Carol”

SZINKÖR-MOZGÓ

Naponként csak két előadás: délután 3 és 5 kor.

Szerda, csütörtök, péntek (12 13 14)

Frank Wedekind gyermektragédiája, a

Tavaszi ébredése

6 felvonásban

Főszereplők: Erich Kayser Tiz és Hertha Müller

Kiegészítő műsor: Bent a dutyiban. Dorian revue. Utólérhetően vigjáték, 2 felvonás.

Legközelebb: A végzetes győzelem, Gloria Swanson.

klauzusz-akció diadalmaszkodna. A magyarországi numerusz klauzusz halálra van ítélve.

— Hogyan képzeled ön képviselő ur, a dunai államok gazdasági egységének megteremtését? — kérdezte munkatársunk.

— Hogy valaki a Duna melletti államok gazdasági, társadalmi és politikai egységét megalkossa,

Az osztrák egyetemeken egy évvel meghosszabbítják az orvostanhallgatók tanulmányi idejét

Alaposabbá teszik a gyakorlati kiképzést

(Bécs, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vallás- és közoktatásügyi minisztérium néhány nap óta arról folytat tanácskozást, hogy az egyetem orvosi fakultásán gyökeres változtatásokat léptet életbe. Ezek közül a legfontosabb az volna, hogy a szemeszterek számát tízről tizenkettőre emelnék fel. Erre az indította a minisztériumot, hogy nem látja biztosítottak az ötévi tanulmányidő eredményét és azon a véleményen van, hogy az orvosi gyakorlatot, a promoválás előtt, legalább egy esztendővel meg kell hosszabbítani.

Az erre vonatkozólag kidolgozott javaslat két részre akarja osztani az orvosi tanulmányidőt. Az egyikben teoretikus kiképzésre fektetnek a főszűrt, a másik pedig a gyakorlati tanulásra és vizsgákra szolgál. Az első és második szigorlat elméleti tárgyakból állana, míg

Agyonlőtték Munteanu, a hírhedt banditát

A csendőrök körvették Tomescut is

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A targuvistei csendőrpáncsokságon tegnap egy falusi paraszt jelent meg, aki a szolgálatot teljesítő Joanescu csendőrkapitánynak bejelentette, hogy a dambovitamegyei Bezedia községből egy közeli rokona, Tomescu földesgazda, arra kérte meg őt, jelentse a csendőrségnek, hogy Tomescu és Munteanu rablóvezérek bandájukkal házában vannak elszállásolva. Joanescu csendőrkapitány a targuvistei csendőrrel három autón azonnal kiszállt a községbe és ennek csendőreivel megerősítve magát, körülkerítette a rablókat rejtő házat. A csendőrkapitány felszólította a rablókat, hogy adják meg magukat. A rablóvezérek nem engedelmessétek a felszólításnak és tüzelni kezdtek a csendőrökre, akik viszonzták ezt és így az esti szürkületben egy véres harc vette kezdetét a ház körül. A csendőröknek segítségére siettek a község lakosai is, akik

arra sokáig kell várunk, s óvárognunk valakire, egy ember fölötti emberre, egy hatalmasságra, akinek lesz bátorsága ahhoz, hogy az itt összekuszált társadalmakat egyesüléire hívja. De amíg s óvárognunk valakit, aki a dunai konföderáció gondolatával megteremti ennek a földnek gazdasági, társadalmi szövetségét, szociális és politikai kibékítését, egységesítését: a ma élő hatalmasságok, a nacionalista és imperialista államvezérek legalább annyit tehetnének a küzdő, szenvedő, nyomorgó népek érdekében, hogy egy jól megfogalmazott, okos kereskedelmi szerződéssel igyekeznének elviselhetőbbé tenni mindnyájunk életét.

a harmadik szigorlaton az összes klinikai gyakorlatok sorra kerülnek.

Az új rendszer állítólag már az 1926-27 tanévben életbe lép. Azok a hallgatók, akik most ősszel kezdik meg tanulmányaikat, az 1927-28 tanév végéig le kell, hogy tegyék az első szigorlatot. Akik pedig most ősszel már a második évet hallgatják, az 1928-29. év végéig tartoznak a második és harmadik szigorlatra jelentkezni.

Az 1926-27 tanulmányi évtől kezdődőleg valamennyi szigorlóorvost, mielőtt diplomáját kezébe kapá, részletes gyakorlati abszolválás kötelezettsége elé állítják. Ez alól a szabály alól csak azoknál a hallgatóknál tesznek kivételt, akik a reform életbeléptetésekor már legalább hat szemeszterrel rendelkeznek. Ezeket is azonban hathavi gyakorlatra kötelezik.

előnk figyelemmel kísérték az eseményeket.

Az új folyamán a csendőröket újabb katonai őrzáratok erősítették meg, míg a rablóvezéreknek elfogyott a municiójuk s így menekülésre határozták el magukat. Felhasználva egy pillanatnyi fegyverszünetet, Tomescunak valóban sikerült is egérutat nyerni, több sebből vérző társa azonban nem tudta őt követni, és mire a csendőrök behatoltak a házba, ki-szenvedett. Muuteanu zsebeiben, kikutatása alkalmával, megtalálták Michalache parasztpárti vezér elrablott aranyóráját és sok más rablásból származó értéktárgyat.

A csendőrök és katonák azonnal a megszőkött Tomescu üldözésére indultak és Bezedia község határában lévő erdőben körülkerítették őt. Elfogatása ilyenformán nem késhet soká. Valószínűnek tartják, hogy az így egyedül maradt Tomescu élelem hiányában megadja magát üldözőinek.

Radics István jobb korszakot jósol a jugoszláviai kisebbségeknek

A börtönből szabadult parasztvezér a horvát-szerb megegyezés kulisszatitkairól

(Szabadka, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Radics István, a fogságából nemrég kiszabadult horvát parasztpárti vezér, jelenleg egy kis dalmáciai tengerparti helységben tölti a nyarat. Egyik vajdasági magyar lap munkatársának sikerült beszélgetést folytatnia a népszerű horvát vezérrel, aki a jugoszláviai kisebbségek helyzetéről és jövőjéről a következő szenzációs nyilatkozatot tette:

— A jegyzőkönyv, amelyet a szerbek és a horvátok megegyezéséről készítettünk, nem pusztán formalitás. Ebben kifejezetten benne van, hogy az állami berendezésnek, az állam egész kormányzásának a nyugateurópai demokrácia szellemében kell átalakulnia. A törvények uralmának helyre kell állania s nemcsak a törvény betűje, hanem a törvény szelleme kell hogy uralkodjék és fog is uralkodni!

— Jól tudom, hogy a vajdaságiaknak, a magyaroknak és németeknek, eddig én nem használtam, sőt a magyarság és németiség támogatása fejében én — akaratom és szándékom ellenére — csak ártottam. Kötelességemnek tartom, mint ember és mint politikus, hogy a jövőben hasznukra legyek.

— Ismételtem, amit már többször elmondtam, az én törekvésem az, hogy államunkban emberibb élete legyen a polgároknak. Az én ideálom a nyugateurópai demokrácia s hiszem,

hogy ez meg is valósul s ez nem képzelhető nemzetiségi elnyomatás árán.

— Ennek az államnak oszlopoi elsősorban a szerbek, azután a horvátok. Ez azonban nem annyit jelent, hogy másokkal szemben jogosult az elnyomatás és az üldözés. Több ízben szóvá tettem, a megegyezésről szóló jegyzőkönyvben is benne foglaltatik, hogy a nemzetiségekkel, elsősorban a magyarokkal szemben más politikát kell folytatni.

— Az anyanyelvnek és a kisebbségi nyelvnek megvan a maguk joga s amikor én nyugateurópai demokráciáról beszélek: iskolában, hivatalban, a gazdasági és kulturális életben az anyanyelv természetes jogának érvényesülését kívánom.

— A megegyezésről szóló jegyzőkönyvben benne van — s ez nyelvi tekintetben is megnyugtathatja a kisebbségeket, hogy jó és becsületes közigazgatást akarunk. Az erre vonatkozó megállapodás nem elégszik meg általánosságokkal. Megegyeztünk abban, hogy a régi, alkalmas tisztviselőket, akiket politikai vagy nemzetiségi okokból elküldtek, vissza kell venni. Ebben bennefoglaltatik az is, hogy azok a tisztviselők, akiket csak azért küldtek el, mert magyarok vagy németek, visszakerüljenek állásukba.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemmel erdélyi és bánáti zsidóság napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Martos Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Martos Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lel, negyedévesre 240 lel, félévesre 460 lel, egész évre 850 lel.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szerda
5685 Ab 22.
1925. aug. 12.

— Az országos zsidó diákszegélyzőbizottság konferenciája. E hónap 26-ikán délután három órakor a jövő félévi gyűjtés módzatainak és más, a diákszegélyzést érintő szervezeti ügyek megbeszélése céljából Kolozsvárott a zsidó diákszegélyző bizottság értekezletét tart. A bizottság, amely a munkába bevonja a különböző főiskolákon tanuló ifjak képviselőit is, felhívja az ifjuság reprezentánsait, hogy idejekorán jelentsék be részvételüket dr. Eisler Mátyás főrabbinál, a bizottság elnökénél. A bizottság szívesen látja az értekezleten a kolozsvári zsidó menza és más helyi diákszegélyző bizottságok és egyesületek képviselőit és egyben kéri ezeket, hogy az ügy érdekében külön gyűjtési akciótól egyelőre tartózkodjanak, amíg egyöntetű eljárásban meggyezni nem sikerül. Remélhető, hogy az értekezlet olyan megállapodásokat köt, amelyek segítségével a diákszegélyzés ügye nagy lépésekké jut előbbre.

— A zsidó nőegylet felhívása. A kolozsvári zsidó nőegylet felkéri azon tagjait, akik a nyári mulatság rendezésének megbeszélésére vonatkozólag meghívókat kaptak, hogy ma, azaz szerdadelután 5 órakor a nőegylet Calea Victoriei 85. szám alatti helyiségében okvetlen megjelenni szíveskedjenek.

— Karlsbadban inzuítáltak két német képviselőt. Karlsbadból jelentik: Kalina és Mayer német képviselőket, akik egy ünnepségről német szalaggal a ruhájuk gomblyukában távoztak, a rendőrség bekísérte és bántalmazta. A fárdó német közönsége felháborodással beszél az incidensről, amelynek előreláthatólag a parlamentben lesz folytatása. A bántalmazott képviselők egyébként bünvádi feljelentést tettek a rendőrség ellen.

— Októberben mutatják be Lehar Ferenc új operettjét. Bécsből jelentik: Lehar Ferenc új operettjét, amely Paganiniról, a nemrég elhunyt világhírű hegedűművészről szól, októberben mutatja be az egyik osztrák operettszínház. A darab főszerepét magyar művésznő, Kosáry Emma alakítja.

— Elbocsátott munkások rombadöntöttek Ujpesten egy házat. Budapestről jelentik: Megrendítő szerencsétlenség történt hétfőn délelőtt Ujpesten. Egy most épülő ház összeomlott és két munkást, továbbá egy huszonkét éves munkásnőt maga alá temetett. Mindhárman meghaltak. A rendőrség megállapította, hogy az épület összeomlásáért néhány elbocsátott munkást terhel a felelősség, akik az állványcsavarokat meglazították.

— Héber színész nagy sikere Bécsben. Megírtuk, hogy Ben Zwi, a híres héber színész a bécsi Roland-Bühne néhány napos vendég-szereplésre meghívta. A nagy zsidó színész Schelom Asch *A bosszuálló isten* című darabjában lépett föl. Ugyanazt a szerepet játszotta, amit *Schildkraut* Reinhardt együttesében. Jankel *Sepsevic*, a romlott és gyermeke becsületére féltékeny apa volt. A bécsi kritika áradó jószókkal dicséri a zsidó művész játékát. Hatalmas temperamentum viharzik, tombol, rohamozik a színpadon. E kitérőkés azonban őszinték és virtuskodás a minden jele nélkül valók. Az embernek a nagy színházi idők legnagyobbjai jutnak eszébe. Baumeister és nagy társai. Így ír a „Neue Freie Presse“ kritikusa. A többi lapok szintén a bámulat és elismerő hangján emlékeznek meg Ben Zwi alakításáról.

Megtalálták a rákbetegség okozóját

A tudósok óva intenek a túlzott optimizmustól. Mozgalom a rákbetegség leküzdésére

(London, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) A rákbetegség megelőzésének és gyógyításának problémája, amivel az Uj Kelet is több ízben foglalkozott, jelentős lépéssel jutott előbbre dr. Gye és Barnard angol professzorok kutatásaival. A két tudós a napokban nagyobb orvosi publikum előtt ismertette megejtett kutatásait. Előadásuk kezdetén siettek kijelenteni, hogy ma még távol vagyunk attól, hogy oltás útján védekezhessünk a rákdaganatok keletkezésének ellen. Dr. Gye egyelőre két évi kísérletezés után mindössze annyit tudott elérni, hogy megtalálta a rákbetegség okozóját, egy olyan mikrobat, amely egy baktérium-szerű pórusain is áthatól. Olyan apró élősd, amely a rendes mikroszkopikus módszerekkel nem is ismerhető fel, ugynevezett ultraviolel vírus, amelyet csak a Barnard professzor által konstruált különös optikai készülékkel és ultraviolet sugarakkal igénybe vett mikroszkóppal lehetett meglátni. Ezt a parazitát fel lehetett találni bizonyos állatoknál és kitenyészésük után, ha más állatokba oltották, itt rendszeres rákdaganatot idéztek fel. Az emberi rákdaganatból kitenyészített virulensek azonban a tudósok kísérletezései nyomán az állatoknál csak egy esetben adtak pozitív eredményt.

A kutatók megállapították vizsgálataik során azt is, hogy nem egyfajta élősd okozza a rákbeteg-

— Nem iktatják be az új nagyvárad prefektust. Nagyvárad tudósítónk jelenti: Dr. Rogmann Miklóst, az újonnan kinevezett nagyvárad prefektust nem fogják hivatalos körülmények között beiktatni. Mosoiu miniszter vasárnap Váradon járt és gratulált Rogmannnak, ezt a miniszteri üdvözlőt tekintik a prefektus installációjának. Az új prefektus ma a polgármester kíséretében bejárta a nagyvárad üzemeket és megállapította — amit egyébként a váradiak már régóta tudtak — hogy magasak az árak. A prefektus csütörtök délelőtre értekezletre hívta össze az árellenőrző bizottságot. Az értekezletre bevonják a kereskedők, iparosok, polgárok és munkások megbízottait és remélik, hogy az árakat sikerül majd lejjebb szállítani.

— Elmebajos az öngyilkos nagyvárad színész. Nagyvárad tudósítónk jelenti: A rendőrség ma délelőtt kihallgatták *Gajdzsinszki* Pál színészt, aki tegnap este a Darabos-hidról a Körösbe ugrott. *Gajdzsinszki*, aki 59 éves és tudvalevőleg *Zilahi* Irénnek, a neves szubrettnék édesapja, előadta, hogy az öngyilkosságot nyomora miatt követte el. Ezzel szemben az életunt színész felesége előadta, hogy *Gajdzsinszky* sohasem volt nyomorban, mert a család mindig tisztességesen éllatta, ellenben állandóan ivott és valószínűnek tetszik az, hogy elmebajos. *Gajdzsinszkyt* szállítják a kolozsvári elmegyógyintézet megfigyelő osztályára.

— A „Galut“ címen meghirdetett Székely Béla könyv az irónak külföldi fontos megbízatása folytán, csak elkésve, meg nem határozott időben jelenhetik meg. — A könyv előfizetői, amennyiben a román „Galut“ megjelenését nem akarnák bevárni, az irónak „Vajud ország“ címen most megjelent Palesztinai-könyvet fogják megkapni. A könyv székelyülése a legrövidebb időn belül fog megtörténni.

— A hidalmási Aviva-Barisszia kulturstélye. A hidalmási Aviva-Barisszia kulturbizottsága jósikerült műsoros estélyt rendezett vasárnap este. A megnyitó beszédet *Jámbor* Ferenc, az Uj Kelet munkatársa tartotta, *Porgesz* Leó hatóságos szavazata után *Adler* Elemér és *Gizike* mondtak el egy héber párbeszédet nagyon bájosan. A műsor következő száma egy egyfelvonásos dráma volt „Herzl a jesiván“. A dráma valamennyi szereplő *Kornhauser* Jenő, *Salamon* Viktor, *Porgesz* Ármán, *Hersch* Izidor, *Lób* Jenő, a műkedvelői levalításokat messze felülmúló tehetségről tettek tanúságot. *Hersch* Laura, aki *Lea* szerepét játszotta, megérdemelt nagy sikert aratott. *Weisz* Irénke egy énekszámával aratott óriási tetszést. Nagy sikere volt *Hersch* Izidornak, *Porgesz* Leónak, *Schön* Mórnak, *Salamon* Viktornak, *Adler* Elemérnek és különösen *Porgesz* Ármánnak, aki a *Visszakérem* az iskolapénzt című bohózatában debütálnak. A mindvégig kellemes hangulatban eltelt jól siker-

seget. A két tudós semmi biztatást nem tudott mondani arról, mintha a rákbetegségeket védőoltással meg lehetne előzni. A rákot mindenképpen gyógyítani kell és pedig már akkor, amikor a daganatot első stádiumában ismerik fel. Akár operatív, akár megfelelő esetekben sugárterápia útján kell eltávolítani a daganatot. Ezerszámsra rug azon rákbetegségek esete, amelyeket kellő időben operatív úton végleg el lehetett távolítani. Az ember első kötelessége tehát nyomban, mihelyt a bajt megéri, orvoshoz fordulni. Leggyakoribbak az epehólyagban felbukkanó rákdaganatok, amelyeket epékövek idéznek elő, vagy a száj nyálkahártyájában, vagy az ajkszélekben a pipázástól keletkező rákdaganatok. Bőr- és gyomorrák rendszerint egy másik daganat nyomán keletkezik.

Kutatásaikat az angol tudósok kiterjesztették nemcsak a rák előidézőire, hanem arra is, hogy mik azok a tényezők, amelyek leginkább alkalmasok a rákbetegség előidézésére. Egy másik probléma még az is, vajjon a rákbetegség örökölhető-e. A német tudósok különösen erre helyezik a fűsúlyt. A rákbetegség elleni küzdelem egyébként Amerikában éppen olyan méretű, mint a tuberkulózis elleni harc. Ujabbán Csehszlovákiában az egészségügyi minisztérium a rákbetegség leküzdésére mozgalmat indított és a felvilágosító röpiratok nagy tömegeit erjeszti a lakosság körében.

rült estének egyik fénypontja *Giszkalay* János műsoron kívüli szereplése volt, aki egyik versét olvasta fel frenetikus sikerrel.

— Harmincöt fok hőség Berlinben. Berlinből jelentik: Szombat óta elviselhetetlen hőség uralkodik a fővárosban. Hétfőn délelben 35 fokot mutatott a hőmérő. Egy fiatal leány napszúrás következtében meghalt. A meteorológiai intézetek jelentése szerint a hőség tartós lesz.

— Huszonnyolc kiló nyersolaj — egy mázsa szénből. Budapestről jelentik: *Bergius* német vegyész feltalálta, hogy hogyan lehet szénből olajat előállítani. *Bergius* szerződést kötött a magyar kormánnyal, amely megvásárolta szabadalmát. A tudós jelenleg Magyarországon időzik, ahol az ottani széntelepeken végez kísérleteket. Az eddigi eredmények szerint egy mázsa miskolcvidéki szénből huszonnyolc kilogram nyersolajat lehet kisorsolni. A magyar kormány, értesülésünk szerint, azzal a tervvel foglalkozik, hogy felállítja a világ legelső olajgyártására berendezett széntüzemét.

— Tiltakozó gyűlést akarnak tartani a német nemzeti egyesületek a cionista kongresszus napján. Bécsből jelentik: A jobboldali lapok értesülése szerint a német nemzeti egyesületek szövetsége elhatározta, hogy augusztus 17-én, a cionista kongresszus megnyitó napján tiltakozó nagygyűlést rendez. A belügyminisztérium már most megtett minden intézkedést, hogy a gyűlés ne fajuljon el. A rendőrség is mindent elkövet, hogy utcai zavargásokra ne kerüljön sor.

— Gyilkossággal vádolják az exszultánt. Párisból jelentik: A „Petit Parisien“ konstantinápolyi értesülés alapján azt írja, hogy Mohamed VI. exszultán ellen pör folyik Angorában. Az exszultán, akit 1922-ben megfosztottak trónjától, azzal van vádolva, hogy 1924-ben San Remóban titkos módon meggyilkolta háziörvosát, akit azzal vádolt, hogy fökocója a trónfosztásnak.

— Háromezerhatszáz mérföldes rádióbeszélgetés. Newyorkból jelentik: Az „Associated Press“ chicagói tudósítója 3700 mérföld távolságban rádióbeszélgetést folytatott Mac Milan kapitánnyal, az amerikai északsarki expedíció vezetőjével. A rádióbeszélgetés másfél óráig tartott. Ez eddig a legnagyobb rekord az ujságírás és a rádió történetében.

— Olaszországban nem szabad káromkodni. Florencéből jelentik: A város és környékén rendeletet léptettek életbe, amelynek értelmében mindenkit, akit káromlásban, vagy szitkozódásban érnek, 100 líra pénzbüntetésre ítélik.

— Macedon összeesküvés Délszerbiában. Belgrádból jelentik: Délszerbiában nagy összeesküvésnek jöttek a nyomára, amely a bolgármacedon forradalmi mozgalommal állott összeköttetésben. Üszküben számos polgárt letartóztattak, köztük a szkupstina mostani korelnökének, Ladics demokratapárti képviselőnek fiát, Donec Ladicsot is.

Figyeljen a címre, F. Markovits, ékszerész Mindenki meggyőződhetik, hogy ajándéktárgyait, arany, ezüst és brilliánsárukban — legelőször nálam szerezheti be.

ne tévessze össze más névvel

Wasselényi M.-u. No 20.

és brilliánsárukban — legelőször nálam szerezheti be.

KÖZGAZDASÁG

A szakmai csoportoknak meg kell kezdeni az iparkamarai választások előkészítését

A választások előtt nyolc nappal be kell adni a jelöléseket

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számában jelentette az Uj Kelet, hogy a „Monitorul Oficial”-ban szabályozó rendelet jelent meg a kereskedelmi és iparkamarai választásokhoz, amely szerint az egyes kategóriák (foglalkozási csoportok) külön listák alapján ejtik meg a jelöléseket. Egy kategória több jelölőlistát nyújthat be a választást vezető törvényszéki elnökhöz, egy listán azonban legfeljebb annyi tagot jelölhet, ahány taggal az illető kategória az igazgatótanácsban képviselve lesz. Egy jelölővet legalább öt szavazótagnak kell aláírni és egy jelölt csak egy ajánló iven szerepelhet.

Megisméltük a fenti tudnivalókat, mert figyelembe véve, hogy a jelöléseket legkésőbb 8 nappal a választások előtt már be kell adni a választást vezető elnökhöz, az egyes szakmai csoportoknak mielőbb meg kell kezdeniük választási előkészületeiket. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamaránál — mint ismeretes — szeptember 16-án lesznek a választások. A választásokig

Visszatérítik az 1920-23. évi adótulfi feltevéseket

Pénzügyminiszteri rendelet szabályozza a visszatérítést

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti jelentések szerint a pénzügyminisztérium rendeletet adott ki, amely szerint az 1920—23. évi adótulfizetéseket vissza kell utalni a feleknek, illetőleg ebből eredő követeléseiket adóhátalékaikba betudni.

Ennek a pénzügyminiszteri rendeletnek az előzménye az, hogy 1920 től 1923 március végéig, vagyis az új adótörvény életbeléptetéséig nem történtek meg rendszeresen az adókövetések. Az eljárás az volt, hogy a feleket az adóelhajtó közegek rákényszerítették, hogy előlegeket fizessenek a még ki nem vetett adókra. Ezek az adóelőlegek igen nagyok voltak és számos esetben többet tettek ki, mint amennyi adót egyébként fizetniük kellett volna. A kereskedők és vállalatok tiltakoztak ugyan a magas előlegek ellen, de kénytelenek voltak fizetni, mert különben végrehajtást vezettek ellenük.

Később 1923 március végén a régi adókövetési könyveket és nyilvántartásokat lezárták, kiderültek az egyes tulfizetések és így a feleknek joguk nyílt ezeket visszakövetelni, vagy legalább is ebből származó követeléseiknek adóhátalékaikkal való betudását kérni. A kormány azonban többszöri sürgetés dacára sem akarta elismerni, illetőleg a felek adójába betudni ezt a jogos követelést, míg most végül ugylátszik mégis sor kerül erre. E rendelkezés által igen sok kereskedő és iparos kerül tulfizetésből származó követeléshez azáltal, hogy ezt az összeget a pénzügyigazgatóság adótartozása javára fogja írni.

A kolozsvári pénzügyigazgatóságnál érdeklődünk az erre vonatkozó rendelet iránt, ahol kijelentették, hogy a rendelet még nem érkezett ide és valószínűleg csak a napokban fog leérkezni.

¶ **Általános az ipari válság Boszniában.** Ujvidékről jelentik: Boszniában általános az ipari válság. A gyárak sorra kénytelenek a termelést redukálni és mindenütt sztrájkok törnek ki a bérlezállítások következtében.

¶ **Árverés a kolozsvári vámhivatalnál.** A kolozsvári vámhivatal augusztus 27-én árverést hirdet a következő cikkekre: gyapjuszövetek, zebtükrök, pamutárak, jutazsákok, kartonárak, drótkéfék, esztergályos gépalkatrészek és folyékony orvosszerek. A fenti cikkek egy tömegben kerülnek árverezés alá. Ismételtlen rá kell mutatnunk arra a lehetetlen helyzetre, melyet a vámhivatal idéz elő az egytömegben való árverezés által. A vámhivatalnak ez az eljárása fölöttébb sérelmes, mert egy fél-

tehát alig 5 hét van és így a szakmai csoportok jól teszik, ha már most megkezdik a jelölésekre vonatkozó egymásközi tárgyalásokat. Ezt legeredményesebben úgy lehetne megvalósítani, ha az egyes szakmához tartozók egyéni kezdeményezésből értekezletet tartanának, mely értekezleten megbeszélnek a választásokkal kapcsolatos összes teendőket.

Figyelemreméltó az újabb rendelkezésnek az a pontja is, amely szerint, ha egy kategória csak egy jelölőlistát nyújt be az elnökhöz, a jelöltek nem kerülnek a közös szavazólistára, hanem egyhangulag megválasztott igazgatósági tagoknak minősíttetnek. Ennek a rendelkezésnek míg egyrészt előnye az, hogy kölcsönös megegyezés alapján biztosítja a választás nyugodt menetét; másrészt igen veszedelmes lehet egy rosszulindult klikk szolgálatában, mely könnyen kihasználhatja a választók ismert indolenciáját és olyan vezetőket delegálhat, melynek tagjai nem felelnek meg a szakmai csoport érdekének.

nek olyan cikkeket is meg kell venni az árverésen, amelyre semmi szüksége nincsen és amelyről azt sem tudja, hogy milyen értéket képvisel.

¶ **Magyarországon leszállították az export gyümölcs és zöldség szállítási díját.** Budapestről jelentik: A minisztertanács hétfőtől kezdve körülbelül hatvan százalékkal leszállította a zöldség és gyümölcs szállítási díját, alban az esetben, ha az árut exportálják.

¶ **Rendezték a teherárak vagonirozását a bukaresti rakodóállomásokon.** Bukarestből jelentik: A CFR igazgatósága az eddigi rendszer nélküli vagonirozások és vagonszerzések helyett, egy stabilrendszert állított föl a bukaresti teherakadók állomásokon. A pályaudvarok részére megtiltotta a kollektív-vagonok visszatartását úgy manipulációs, mint más célokra. A forgalmi személyzetek főnökei kötelesek a szolgálatot úgy beosztani, hogy a teherforgalom minden fennakadás nélkül legyen lebonyolítható. A szállítónak jogában áll a számára kiutalt vagonok irányát egyszer megváltoztatni, mielőtt azt elindítaná.

¶ **Minisztertanács lesz a gabonastandardizációs ügyében.** Bukarestből jelentik: Jövő héten minisztertanács lesz, melyen a gabona standardizációs ügyében fognak határozni. Hir szerint az erről szóló törvényjavaslatot fogja leghamarabb elővenni az októberben összeülő parlament.

¶ **Csökkent a huszoronás arany árfolyama.** Budapestről jelentik: A nemesfémek piacán a kínálat főként ezüsttermékben ismét fokozódott és ez kisebb árfolyamesésre vezetett. A 20 koronás arany árfolyama is gyengült és ma 282—284.000 koronát fizettek a magyar és 280—282.000 koronát az osztrákeretű 20 koronás aranyért. Az ezüstkorona ára 5400—5600, az ezüstforintossá 12—12.500, az ötkoronás ezüst 24—26.000 korona darabonként.

TÓZSDE

Augusztus 11-én

A lej: Zürichben 270 00, Párisban 10 05, Budapestben 360, Bécsben 367.

Kolozsvár. A nyugati devizák szilárduló tendenciát mutatnak a külföldi pénzpiacokon. A lej is érezhetően megszilárdult, a piac azonban tartózkodó és az üzletkedv minimális. Az árfolyamok a következők:

Bécs 27-15—27-25, Prága 5-73—5-77, Budapest 363—366, Páris 9-08—9-15, Zürich 37-60—37-70, Newyork 192-00—193-00, London 940—944, Milánó 7-00—7-05.

Zürich Zárlat: Berlin 122-62, Amsterdam 207-20, Newyork 515-00, London 2501-50, Páris 2415-00, Milánó 1870-00, Prága 1525-00, Budapest 72-55, Belgrád 925-00, Bukarest 270-00—270-00, Varsó 96-50, Bécs 72-52.

Bukarest. Devizák: Páris 9-08, Berlin

46, London 940, Newyork 193-00, Milánó 7-00, Zürich 37-60, Bécs 27-25, Prága 5-75, Budapest —

Bukarest. Valuták: Napoleon 735, német márka 46-50, leva 1-35, török lira 111, font sterling 935, francia frank 9-72, svájci frank 38-20, olasz lira 7-25, drachma 3-15, dinár 355, dollár 194-50, lengyel forint 34-50, osztrák shilling 28-50, magyar korona 27-50, cseh korona 5-85, belga frank —, holland forint —.

¶ **Bécsi marhavásár.** (Saborsky és Fiai cég jelentése). A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 2868 darab. Ebből volt romániai árú 413 darab. Élénk üzletmenet mellett az árak 10—16 garassal drágultak.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgöncim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

SPORT

A Haggibbor Brassóban. Tegnap számunkban helyszüke miatt csak röviden számoltunk be a Haggibbor vasárnapi vendégszereléséről és annak körülményeiről. Pótlólag közöljük itt tehát azokat a részleteket, amelyeknek tegnap nem adott helyet a szerkesztői toll: Annak ellenére, hogy kedvező időt már 3 óra körül nyári felhőszakadás, majd ezt követő hosszantartó eső váltotta fel, mintegy 2500 főre rugó előkelő közönség keverte fel a brassói sporttelepet, hogy a mérkőzésnek szemtanuja legyen. A sáros, felázott talajon a Haggibbor játékosainak fejlett technikája kitűnően érvényesült és a szívvel-lélekkel küzdő Haggibbor a 40 perces játékidő alatt döntő fölényben játszott. A Haggibbor csapata kitűnő formában van most, különösen a Csillag Braun-Klein fedezetsor nyújtott elsőrangú teljesítményt és ugy a támadásból, mint a védelem munkájából egyformán jól vette ki részét. A védelemnek kevés munkája akadt. A csatársornak talán egyetlen sebezhető pontja volt: a jobbösszekötőt játszó Fleischer, aki láthatóan indiszpozícióval küzdött, a csatárlánc másik négy tagja: Fahn, Simi, Farkas II. és Reményi tudásuk legjavát nyújtották. Így a mérkőzést a Haggibbor csak balszerencséje következtében nem nyerte meg — erről tanuskodik a 6:1-es kornerarány és a kapus kezébe plasszirczott tizenegyes — s ezért bizakodással tekinthetünk a következő vasárnapok elé, amelyek újabb súlyos erőpróbák elé állítják a Haggibbor csapatát.

TAC—Victoria, TAC—Haggibbor. Szombaton és vasárnap a kitűnő temesvári csapat vendégszerel Kolozsváron. Ellenfelei a Victoria és a Haggibbor csapatai lesznek. A temesvári csapat kiváló játékerején kívül kétségtelenül külön vonzóerőt kölcsönöz a mérkőzésnek az a tény, hogy a temesvári atléták ezuttal első alkalommal lépnek a kolozsvári pályára. Mindkét mérkőzés egy már régen esedékes revans jellegével bír, mert négy évvel ezelőtt egy körmérkőzés során a Haggibbor 1:0 arányban vereséget szenvedett a TAC-tól, míg a Victoria ugyanebben az évben 0:0 arányban eldöntetlenül végzett, egy félbeszakított barátságos mérkőzés keretében. A mérkőzések iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg.

Bárán István angol bajnok. Bárán István magyar uszóbajnok tegnap este 55-8 mp.-es nagyszerű idővel megnyerte Anglia 100 yardos gyorsuszóbajnokságát. Két yarddal biztosan győzött.

Közhasznú Takarékpénztár
Cluj, Calea Victoriei 3.
Előnyös árulombard hiteket folyósít.

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY és RÉTI** **KERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS.** butorterméit, szaktalósok tanácsát és legelőször itt szerzhetheti be

Ol

nő

Princ

SZIN

A

Hegedüs

padi művés

düs Gyula

azzs), hogy

Szerdán a T

gedüs Gyula

ner író Mi

Hironari Cs

ragyogóan s

fogó-ban fol

lődesre tart

hosszabb pil

tással fog sz

c'mű szimf

atyát Heged

szani. A cím

lesz a főher

szerepében

Antonia-ban

Táray az

ban. Vasárna

Asszonyáldoz

kával és Bar

Móricz Zsig

Mag

Szerda: Taifun

zat 297)

Csütörtök: A

Sorozat

Péntek: Hatty

Sorozat

Szombat d. u

3-adszor

Szonbat este

lépése. S

Vasárnap d. u

bal. cor

Vasárnap este

pésével.

Hétfő: Buzaka

zatszám

Select-m

12. Morument

sorozattól. Di

lyal, az ismer

eddig még ne

Urania-m

12. I. rész. R

Filmre dolgozt

regény után. E

Lya Putty és

sebb réz szer

indul meg biz

rdess

butort, zongorát

Ha művészi kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY és RÉTI

KERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

butorterméit, szaktalósok tanácsát és legelőször itt szerzhetheti be

Olajmalmosok figgelmébe!

Az augusztus 1-én megnyílt **aradi árumintavásáron saját pavilionunkban** mutatjuk be két évtizedes tapasztalataink alapján készített és a gyakorlatban kitűnően bevált

nővéngolajgyártási gépeinket,

melyre az érdeklődőket ezennel van szerencsénk meghívni.

Princz testvérek vasöntőde és gépgyár r.-t. Szatmár.

A kiállításra utazók 75%-os vasuti díjkedvezményben részesülnek. — A kiállítás tartama: augusztus 1-től augusztus 15-ig.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

Hegedűs Gyula fellépései. A magyar színházi művészet élő legnagyobb művésze, Hegedűs Gyula tiszteli meg a Magyar Színházat azzal, hogy öt legjobb szerepét fogja eljátszani. Szerdán a Taifun Tokeramóját játssza el Hegedűs Gyula. Kerner Ilona Poor Lili lesz, Lindner iró Mihályfy, Hempel Teri Marsi Gizi, Hironai Cselle L. jos. Csütörtökön Szemes Béla ragyogóan szellemes új vígjátékában a Csirkefogó-ban folytatja fellépését. Rendkívüli érdeklődésre tarthat számot a pénteki este, a mikor hosszabb pihenés után részben új szereposztással fog színrekerülni Molnár Ferenc Hattyu című színműve kettős vendéggjátékkal: Jáciát atyát Hegedűs, a tanárt pedig Táray fogja játszani. A címszerepet most is Baróti játssza. Új lesz a főherceg szerepében Cselle, Simphorosa szerepében Miklósy Margit. Szombaton az Antonia-ban játszik utoljára Hegedűs.

Táray az Asszonyáldozatban és Buzakalászbán. Vasárnap Georg Kaiser híres darabja, az Asszonyáldozat kerül színpadra Táray vendéggjátékával és Baróttal a női főszerepben. Hétfőn a Mórész Zsigmond Buzakalász-ában lép fel Táray.

Magyar Színház heti műsora

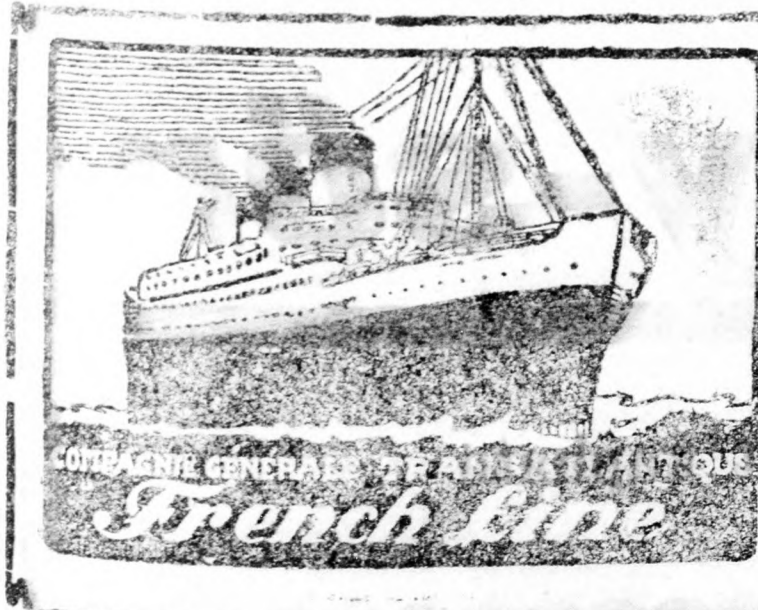
Szerda: Taifun (Hegedűs Gyula vendéggjátéka, Sorozat 297)
Csütörtök: A csirkefogó (Hegedűs vendéggjátékával, Sorozat 293)
Péntek: Hattyu (Hegedűs és Táray vendéggjátékával, Sorozat 299)
Szombat d. u. fél 4-kor: A főpáztársaság (Újdonság 3-adszor, Mérsékelt helyárakkal, Sorozat 300)
Szombat este fél 9-kor: Antonia (Hegedűs bucsufellépése, Sorozat 301)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: Délibáb (Mérsékelt helyárakkal, sorozat 302)
Vasárnap este fél 9-kor: Asszonyáldozat (Táray fellépésével, Sorozat 303)
Hétfő: Buzakalász (Táray Ferenc fellépésével (Sorozatszám 304)

Mozgók műsora.

Select-mozgó. Kedd és szerda, aug. 11. és 12. Monumentális premier. Első film az 1926-os sorozattól. **Diadal.** Főszerepben Vaskonyi Mihállyal, az ismert Kolozsvári színésszel. Kolozsváron eddig még nem látták film!

Urania-mozgó. Kedd és szerda, aug. 11. és 12. I. rész. Rég várt repris. **A hindu siremlék.** Filmre dolgozta Tea de Harben „A titek” című regény után. Főszerepben Mia M y, Conrad Weidt, Lya Putty és Olaf Fouse. Utolsó és a legerdekesebb rész szerda és csütörtök, aug. 12 és 13-án indul meg kizárólag az Urania mozgóban.

Írdessen az Uj Keletben!

Luxusutazás — Gyorsutvonatok a francia kikötőkből:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algír - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest.
Pasajul Comedia
Távíratcim: Transatbuc.
Bador 259

Koesikenőesőt

I-a hordóst lei 5-50 bármily kis vagy nagy mennyiségben szállít

Szappangyár Rt. — Dej

Kérjen ajánlatot többi gyártmányainkról is.

Uj üzlet!

Üveg, porcelán és zománczott edény legolcsóbb bevásárlási helye

DÁSZKÁL-nál

Str. Barilju 10. (v. Malam-u.) Minden vevő ingyen kap egy 5 ós sr. husvágó gépet, ha konyhafelszerelést legalább 1000 lejért vásárol. Ugorkás és befőttes üvegek mélyen leszállított árban.

Óriási választék!

A tapasztalat igazolja,

hogy a valóban jó mindig olcsó marad. Ezt bizonyítja a régóta bevált „valódi Franck” is. Saját jól felfogott érdekében csakis oly esomagolású kávépótlékot használjon, melyen a **Franck Henrik Fiai cég kávédaráló** védjegye fel van tüntetve.

Kérjen mindenütt

Pierre

borotva-pengét.

A legjobb fémkerék, a legkövetesebb gyártmány. Garantált minőség.

1800

Előrehaladott idény miatt az összes raktáron levő

nyári divatújdonosságokat olcsó árakban elárusítom!

SZABÓ JENŐ

női divatkülönlegességek nagy árúháza

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

Telefon 4-79.

Manométereket
és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal
GÁSPÁR műszerész, Arad
Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végett beküldött műszereket a l. i. hitelesítéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315 sz.

APRÓHIRDETÉSEK

Vidéki szülőknek!
Vasúti fővonalon, kitűnő német iskolákkal rendelkező városban, ort. izr. uticsalád teljes ellátásra vállalkozó lányokat (esetleg fiukat). Leggondosabb nevelés biztosított. A család perfekt német, román beszéd, lelkéneki szakszerű utmutatás. Cim megtehető Elefant Manóval, Elisabetopol. 9649

Bőröndösök!
Bőrdíszárut, koffer-zárak, fogantyúk részéből, nikkelleve, a legegyszerűbbtől a legdíszesebbig bármily mennyiségben és nagy választékban megrendelhető a Tipografia

Fraternitasnál, Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Festők
zománobeégető kemence, két rekeszes, fa vagy gázfűtésre berendezve eladó. Cim a kiadóban.

Különtejártu butorozotti szobát keres
zsidó fiatalember szeptember 1-re, fürdőszoba használattal, egy- vagy két-személyest. Megkeresések „Centrumban” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek.

Eladó azonnal átvehető és beköltözhető sarokház újjal együtt, 2 üzlethelyiség, 3 szoba, 1 konyha, előszoba, fürdőszoba, istálló, mellékhelyiségek, azonkívül egy szoba és konyha előszobával. Ertekezni: Str. Marasesti No 50. (Krizbay-utca)

Lakást, mely áll 2 szoba, konyha s mellékhelyiségből, feltétlen kortes helyen a Park-sanatorium közelében bére keresek. Ügynökök kizárva. Ajánlatot „Magasbér” jellegre a kiadó továbbít. 9618

Ra dor 2418

Tacamul
ezüstárugyár
CLUJ
Str. Av am Jancu 3.
[v. Petőfi-utca]

Gyárt:
Év eszközöket,
Szervizeket,
Disztrágyákat
stb.

Csak
vizsonteladónak!

Ügyeljünk e védjegyre. Telefon Nr. 432.

Zsidó irodalom

Giszhalay: Uj profeciák 85
A titok 15
Támár 70
Goldschmidt: Egy zsidósors 140
Jönni fog még .. 120
Csirikov: A zsidók (Dráma) 25
Raab: Mayer Litvák unokája 52
Müller: A cionizmus ABC-je 20
Dr. Richtmann: Orthofoxia és cionizmus 30
Dr. Simon: Hova vezet a zsidók útja 35
BEN AMI: Uj Palesztina 100
Schnitzler: Etza kisasszony (Egy zsidóleány története) 132
P. Benoit: A táncosnő (Egy zsidó leány regénye) 132
Lacratelle: Silbermann (Egy zsidó fiu története) 80
Zangwill: Az üvegsziszoló 55
Schalom Asch: Fiatalok 55
Ujvári: A cédrusfa Aaliaja 30
Bernstein: A cionizmus 55
Herzl: Zsidó állam (Dr. Schönfeld fordítása) 55
Frigyes: A zsidók természetrajza .. 45
Nordau: Dr. Kohn 45
Szabolcsi Lajos: Csillag fia 110
Herzl: Zsidó állam 30
Mendele moicher sf.: Sánta Fiske 80

Kaphatók az
Uj Kelet könyvostályában,
utánvételt vagy a pénz előzetes beküldése mellett

Használjunk kizárólag

כשר כשר

PLANTOL

legjobb nő-nyuzsirt, mert ez tisztia, egészséges és kiadós!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselei: **HARTIG & HIENZ Cluj**
Str. Juliu Masiu 8, Telefon 1-18.

Gabella-jegyek tekeroseiben, Révész E nő nyomdáuzemében Targu-Mures, megrendelhetők.

Mégis csak legjobb a késnélküli

„RASOL IDEAL“

borotváló por amely az ország legrégibb gyártmánya, mely most ujonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Övadjunk az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL” felírás valódi.

Reszling József Iodrász
Cluj, Caiea Reg. Ferdinand 30.

Kedvező vételnapok. Julius 10—aug. 10.
nagy tétel

férfi, fiu és gyermekruha

kerül eladásra, rendkívül előnyös áron. **Kizárólag ab raktár.**
Nézze meg készleteinket! Ktfizetődik. — Elsőrendű és középminőség!

1. A legkiválóbb szabás. 2. A legjobb kidolgozás. 3. A legujabb fazonok.
4. A legmegfelelőbb hozzávalók.

Gazdag választék!

Prima Fabrica Ceho-Slovacă Pentru Confectiuni de Haino Barbatost, Strada Berzei 94-96. Bucuresti.

A Tordai Sörgyár Részvénytársaság kiváló minőségű uj márkája, a

Király-sör

mindenütt kapható

Szerkesztőség hivatal és ny
Cluj-Kolozsvár, S
L. Pop. (Brassay-
Telefon: Szerke
és Kiadóhivatal
No. N. Sz. —
Kéziratok kizár
szerkesztőséghez
szendők. Kéziratok
adnak vissz

1925 augusztus

Ez

Ez is háboru háboru. Agyu ne folytak a hazátl Mert ezren és ez fészekből, ezren ben a tétova néz ködben. Nekik k az uj hazában, a nyugvás, ó nem, nem igen fogadj szalma sem, amit nek. Uj fogalom szenvedésben am optánstábor fogal A németek, a kát, mert Kant egy éve hogy határon a maguk kétség, a lengy ilyet a tulajdon németek is elszar valy ússzel Schne ból kiutasítandó a menekült-barak egy-kétezer boldo a barakkokba. E német-lengyel legrosszsziszeműb husz-harminc-negy ben a vándor volna, hogy aggok, rokkant ezrei és tizezrei i utakon, hogy fel tölük az ut nyár hogy a békekötés nek a háboru bor tenciájukból zavar akiknek minden imádják az istent raiban ma nyomo szülnék az állapot előtt, a ragadós s berek kórsággal é husz-harminc eles vizsgálatlan frontr juthatott a maga hez, hiszen egyre akiknek ez se jut Csak tegnap j külügyminiszter bejelentést a dipló vet is végighallga hátramaradt néme órás ultimátumot újabb szerencsétle indulnak a határ nacionalista-hábor számára nyitja mé jét. S hogy a néz kancsukás szomsz é kezd a megtorlá tum megy a Néme hogy szedjék a fő karodjanak haza a megtorlásban s Stresemann — a nyörtelen ellenre észésével határozta les észésével. Min magáért és Lengy mindegy, hogy az megtorlás megkezo met kiutasítottal s lengyel kénytelen eddigi otthonának esetleg csak évtize talaja. Hogy az il szörnyűség, hogy el kell hagyniok